

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Артур Конан Дојл

ОГАР
БАСКЕРВИЛОВИХ

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *The Hound of the Baskervilles*, by Arthur Conan Doyle.

Наслов превода: *Огар Баскервилових*, од Артура Конан Дојла.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© **2008 Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ПДФ, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
Огар Баскервилових	7
Појмовник преводиочев	258

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

На гробу сера Артура Игнација Конан Дојла (1859–1930), британског писца најпознатијег по његовим причама о детективу Шерлоку Холмсу, стоји епитаф: „Веран ко челик, прав ко сечиво, Артур Конан Дојл, витез, родољуб, лекар и књижевник.“ Човек изнад ког он стоји био је све то, али, истовремено, и много комплекснија и контроверзнија личност. Рођен је у Единбургу, од оца Енглеза, Чарлса Алтмонта Дојла, сликара, и мајке Иркиње, Мери Фоли. Не зна се зашто је и када тачно „Конан“, треће од својих крштених имена, почео користити као први део презимена. Као осмогодишњак, послат је у римокатоличку језуитску школу, па у језуитски колеџ, а после осам година религиозног школовања одбацио је хришћанство и постао агностик. Следећих пет година, студира медицину у Единбургу и, истовремено, пише и почиње да објављује приче. Накратко, служи као бродски лекар, на једном путовању до западне обале Африке, па заснива лекарску праксу у Портсмуту и докторира, 1882. Између ретких посета пацијената, почиње да пише све више и успешније, што добија још већи замах с појавом Шерлока Холмса у његовим причама. Овог измишљеног детектива Дојл је, по неким, засновао, добрим делом, на лику свог професора

Џозефа Бела, познатог форензичара; по другима, на Огисту Дипену, славном јунаку Е. А. Поа; по трећима, на обојици. Године 1885. већ представља име у енглеској савременој књижевности. Жени се првом женом, Лујзом. Године 1890, у Бечу специјализира офталмологију, али му пракса у тој области, започета 1891. у Лондону, остаје неуспешна. Утолико више напредује као писац. Почиње да пише и историјске романе. Убеђен је у цивилизаторску мисију Британске империје и брани, прво подужим памфлетом, а затим и књигом, њену улогу у Бурском рату (1899–1902), осуђивану у највећем делу света. Вероватно му је то и донело титулу витеза, 1902. Истовремено, он се жестоко ангажује у кампањи против белгијске колонијалне експлоатације Конга. Покушава да уђе у политику, али без успеха. Прва жена умире му од туберкулозе 1906, а он се, годину дана касније, жени другом, Џин Леки, с којом израђа троје деце, осим двоје из првог брака. Смрт прве жене, а затим, убрзо по завршетку првог светског рата, једног сина, па брата, те два зета и два нећака, бацају Дојла у депресију. Помоћ налази у спиритуализму, о ком је потом написао низ књига. Његова занетост тиме ишла је дотле да је свог тадашњег пријатеља, америчког мађионичара Худинија, здушно уверавао да он, Худини, поседује натприродне моћи, упркос Худинијевом

противљењу и доказивању да су у питању само мађионичарске опсене. Чак се, на жалост, око тога то пријатељство и развргло. Опус Конан Дојлов је знатан: девет књига приповедака и новела о Шерлоку Холмсу; пет романа о професору–чудаку Челенџеру; осам историјских романа; преко тридесет других књига, разне тематике. Ипак, умни детектив Холмс – ког је он „убио“ да би се посветио другим темама у књижевности, а затим га „оживео“ на захтев читалаца – остаје јунак с којим се његово име највише повезује.

Огар Баскервилових је детективски роман у ком славни детектив Шерлок Холмс, и његов пријатељ, доктор Вотсон, истражују тајанствену смрт сера Чарлса Баскервила, наводно изазвану појавом натприродног, пакленског огра из давнашњег проклетства породице Баскервил. Радња се највећма одвија у Дворцу Баскервил и његовој околини на Стрелској Пустии у Девону, на крајњем југозападу Енглеске. Стил пишчев је „холмсовски“: прецизан, логичан, с карикама решења које се нижу као огрлица до коначног закључка. Конан Дојл у ту челичносребрну ниску повремено убацује понеки злаћан медаљон описа, с мером која овај детективски роман сврстава у велику књижевност и светске класике.

Бранислав Г. Ромчевић

ОГАР БАСКЕРВИЛОВИХ

Глава 1. ГОСПОДИН ШЕРЛОК ХОЛМС. Господин Шерлок Холмс, који се, обично, дизао врло касно ујутро, осим у оним неретким приликама кад би био будан целе ноћи, седео је за столом за доручак. Ја крочих на простирач пред камином и подигох штап који је наш посетилац оставио за собом претходне ноћи. То беше леп, дебео комад дрвета, округле главе, од оне сорте што је знана као „Пинаншки адвокат“. Одмах испод главе беше широка сребрена трака, скоро палац попреко. На њој беше угравирано: „Џемсу Мортимеру, Ч. К. К. Л., од његових пријатеља из Л. Ч. К.‘ и година „1884.“ То управо беше штап какав носи старомодан породични лекар – достојанствен, чврст, поуздан.

„Па, Вотсоне, шта закључујете по њему?“ Холмс је седео леђима према мени, а ја му не бејаш дао знака чим се бавим.

„Како сте знали шта радим? Чини ми се да имате очи на затиљку.“

„Имам, у најмању руку, добро улаштен, посребрен ибрик за кафу пред собом,“ рече он. „Но, реците ми, Вотсоне, шта

закључујете по штапу нашег посетиоца? Пошто га, на жалост, нисмо затекли, а немамо појма шта је сврха његове посете, овај случајни сувенир постаје важан. Да чујем како описујете тог човека на основу разгледања штапа.“

„Мислим,“ рекох ја, следећи, колико год сам могао, методе свога садруга, „да је доктор Мортимер успешан, постарији лекар, веома цењен, пошто су му они што га знају дали овај знак свога поштовања.“

„Добро!“ рече Холмс. „Одлично!“

„Такође, мислим да је врло вероватно да је он сеоски лекар, који велик део својих посета обавља пешке.“

„А зашто?“

„Зато што је овај штап, који првобитно беше врло леп, тако изубијан да тешко могу замислити како га носи градски лекар. Дебела гвоздена капица је излизана, па је очито да је он с њим подоста ходао.“

„Савршено исправно!“ рече Холмс.

„А с друге стране, ту је ,пријатељи из Л. Ч. К.‘ Рекао бих да је то „Ловачки Нешто“, месно ловачко удружење, чијим члановима је он, можебит, пружао неку лекарску помоћ, а који му, заузврат, дадоше мали поклон.“

„Збиља, Вотсоне, ви надмашујете себе,“ рече Холмс, одгурну столицу уназад и запали цигарету. „Морам рећи да сте ви, у свим приказима које сте били тако добри да дате о

мојим малим достигнућима, редовно потцењивали своје способности. Може бити да ви сами не светлите, али сте свакако спроводник светлости. Неки људи, а да сами немају дара, имају необичну моћ да га подстичу.

Признајем, драги мој друже, да вам врло много дугујем.“

Никад пре није толико рекао, а морам признати да његове речи у мени изазваше велико задовољство, јер сам често бивао најеђен његовом равнодушношћу према мом дивљењу и покушајима које сам чинио да обзнаним његове методе. Такође, био сам поносан што могу сматрати да сам тако овладао његовим системом да га могу применити на начин који наилази на његово одобравање. Он сад узе штап из мојих руку, па га који минут разгледаше простим оком. Онда, с изразом занимања, одложи цигарету, па штап однесе до прозора и опет га прегледа увеличавајућим сочивом.

„Занимљиво, мада једноставно,“ рече док се враћао свом омиљеном углу дивана. „Јамачно је да на штапу има пар навештаја. То нам даје основу за неколико закључака.“

„Да ли ми је нешто промакло?“ упитих ја с извесном уображеношћу. „Верујем да нема ничег важног што сам превидео?“

„Плашим се, мој драги Вотсоне, да је већина ваших закључака била погрешна. Кад рекох да ме подстичете,

мислио сам, да будем искрен, да ме то, неки пут, води према истини. Мада нисте сасвим погрешили у овом случају. Тај човек је свакако сеоски лекар. И подоста хода.“

„Онда сам био у праву.“

„Што се тога тиче.“

„Али то је било све.“

„Не, не, мој драги Вотсоне, није све – никако није. Ја мислим, на пример, да је вероватније да поклон доктору буде из лечилишта него из ловачког удружења, а када се слова ‚Ч. К.‘ ставе уз то лечилиште, речи ‚Чериншки Крст‘ врло се природно намећу.“

„Можда сте у праву.“

„Вероватноћа лежи у том правцу. А ако то узмемо као могућу претпоставку, имамо нову основу да почнемо описивати овог непознатог посетиоца.“

„Добро, онда, ако претпоставимо да ‚Л. Ч. К.‘ значи ‚Лечилиште Чериншки Крст‘, какве даље закључке извлачимо?“

„Зар се ниједан не намеће? Ви знате моје методе. Примените их!“

„Могу да се сетим само очитог закључка да је тај човек радио у граду пре него што је отишао на село.“

„Мислим да се смемо усудити мало даље од тога. Посматрајте то у оваквом светлу. Којом приликом је

највероватније да се такав поклон учини? Кад би се његови пријатељи удружили да му дају залог своје наклоности? Очито, у часу кад је доктор Мортимер одлазио из болничке службе да би започео своју праксу. Знамо да је дат поклон. Верујемо да је градско лечилиште замењено сеоском праксом. Да ли, онда, исувише натежемо своје закључивање ако кажемо да је поклон дат приликом те промене?“

„То јамачно изгледа вероватно.“

„Елем, запазићете да он није могао бити у управи лечилишта, пошто такав положај могу држати само људи с добро уходаном праксом у Лондону, а такав не би одлутао на село. Па шта је био? Ако је био у лечилишту али не у управи, онда је могао бити кућни лекар, или кућни доктор – тек нешто више од студента старијих годишта. А отишао је пре пет година – датум је на штапу. Тако да ваш озбиљни, средовечни породични лекар нестаје у ваздуху, мој драги Вотсоне, а појављује се млад човек испод тридесете, срдачан, једноставан, расејан, и власник омиљеног пса, кога грубо могу описати као већег од теријера а мањег од мастифа.“

Ја се насмајох у неверици, док је Шерлок Холмс седео заваљен на своме дивану и дувао дрхтаве колутуће дима ка таваници.

„Што се тиче потоњег дела, немам начина да вас проверим,“ рекох, „али барем није тешко наћи неколико података о старости и професионалној каријери тог човека.“ Са своје лекарске поличнице снимих *Лекарски именик* и пронађох име. Било је неколико Мортимера, но само један што могаше бити наш посетилац. Прочитах белешку о њему наглас: „Мортимер, Џемс, Ч. К. К. Л., 1882, Гримпен, Стрелска Пуста, Девон. Кућни лекар, од 1882. до 1884, у Лечилишту Чериншки Крст. Добитник Џексонове награде за упоредну патологију, с радом под насловом ‚Да ли је болест назадовање?‘ Дописни члан Шведског Патолошког Друштва. Написао ‚Неки хирови атавизма‘ (*Ланцета*, 1882); ‚Да ли напредујемо?‘ (*Дневник Психологије*, март 1883). Лекар за парохије Гримпен, Торсли и Велика Могила.“

„Нема помена о оном месном ловачком друштву, Вотсоне,“ рече Холмс уз мангупски осмех, „али јесте сеоски лекар, како сте врло бистро запазили. Мислим да су моји закључци поприлично оправдани. Што се тиче придева, рекао сам, ако добро памтим, срдачан, једноставан, и расејан. Моје искуство говори да на овом свету само срдачан човек добија признања, само једноставан напушта лондонску каријеру зарад села, а само расејан оставља свој штап а не своју посетницу пошто је чекао цео сат у вашој

соби.“

„А пас?“

„Има навику да носи штап иза свога господара. Пошто је штап тежак, пас га држи чврсто у средини, а белези његових зуба су врло јасно видљиви. Челуст тог пса, како показује размак измеђ ових белега, преширока је, по мом мишљењу, за теријера а недовољно широка за мастифа. Могао би бити – да, Јупитера ми, то је препеличар коврчаве длаке.“

Он се дигао и шпартао собом док је говорио. Сад се заустави у прозорској ниши. У гласу му је увереност тако одзвањала да ја дигох поглед изненађено.

„Мој драги друже, како уопште можете бити тако сигурни?“

„Из врло простог разлога – што видим баш тог пса на самим нашим вратима, а ето где и његов господар звони. Не мрдајте, молим вас, Вотсоне. Он је ваш занатски сабрат, те ми ваше присуство може бити од користи. Ево драматичног тренутка судбине, Вотсоне, кад на степеништу зачујете корак што вам улази у живот, а ви не знате да ли добра или зла ради. Шта ли доктор Џемс Мортимер, човек науке, тражи од Шерлока Холмса, стручњака за злочин? Напред!“

Изглед нашег посетиоца беше изненађење за ме, јер сам

очекивао типичног сеоског лекара. Он беше врло висок, мршав човек, дугачка носа налик на кљун, који је стршао измеђ два оштра, сива ока, наблизо постављена и сјајно искрава иза наочара са златним оквиром. Беше одевен професионално но доста неуредно, јер му жакет беше избледео а чакшире отрцане. Мада беше млад, дугачка му леђа већ беху повијена, а он је ходао избацивши главу напред и с опћенитим изгледом забленуте доброхотности. Кад уђе, очи му се спустише на штап у Холмсовој руци, а он потрча к њему с узвиком радости. „Тако ми је мило,“ рече. „Нисам био сигуран да ли сам га оставио овде или у Поморској агенцији. Не бих да га изгубим ни за шта на свету.“

„Поклон, видим,“ рече Холмс.

„Да, господине,“

„Од Лечилишта Чериншки Крст?“

„Од пар мојих пријатеља тамо, поводом моје женидбе.“

„Гле, гле, то не ваља!“ рече Холмс, одмахујући главом.

Доктор Мортимер трепну кроз наочаре у благој згранутости.

„Зашто не ваља?“

„Само стога што сте пореметили наше мале закључке. Ваша женидба, велите?“

„Да, господине. Оженио сам се, те сам напустио

лечилиште, а с тим и сваку наду на успешну праксу. То беше нужно да бих створио свој дом.“

„Добро, добро, нисмо, напослетку, толико погрешили,“ рече Холмс. „А сад, докторе Мортимере –“

„Мистер, господине, мистер – скромни Ч. К. К. Л.“

„И човек јасног ума, очито.“

„Дилетант у науци, господине Холмсе, скупљач шкољки на обалама великог, непознатог океана. Сматрам да говорим с господином Холмсом, а не –“

„Не, ово је мој пријатељ, доктор Вотсон.“

„Мило ми је што сам вас упознао, господине. Чуо сам где се ваше име помиње у вези с именом вашег пријатеља. Ви веома побуђујете моје занимање, господине Холмсе. Тешко да сам очекивао такву долихокефалну лобању, или тако добро наглашену супраорбиталну развијеност. Имате ли нешто против да пређем прстом преко ваше паријеталне фисуре? Одливак ваше лобање, господине, био би, док оригинал не буде на располагању, украс било ком антрополошком музеју. Није ми намера да претерујем, али признајем да жудим за вашом лобањом.“

Шерлок Холмс махну руком нашем чудном посетиоцу да седне на столицу. „Примећујем, господине да сте занесењак у пољу којим се бавите, као што сам ја у своме,“ рече он. По вашем кажипрсту запажам да сами правите

своје цигарете. Немојте оклевати да једну запалите.“

Човек извуче папир и дуван, па једно умота у друго с изненађујућом вештином. Имао је дугачке, дрхтаве прсте, покретне и немирне ко тицало кукца.

Холмс је ћутао, но су мени његови кратки, муњевити погледи показивали његово занимање за нашег чудног садруга. „Претпостављам, господине,“ рече он најзад, „да ми нисте само зарад прегледа моје лобање учинили част да ме посетите овде ноћас и опет данас?“

„Не, господине, не; мада сам срећан што имам прилику да и то учиним. Дошао сам вам, господине Холмсе, зато што сам схватио да сам ја човек непрактичан, и зато што сам одједном суочен с врло озбиљним и изузетним проблемом. А пошто сам схватио да сте ви други најјачи стручњак у Европи –“

„Ен—де, господине! Смем ли да упитам ко има част да буде први?“ запита Холмс мало осорно.

„Уско научном уму, рад месје Бертијона увек се мора изразито допасти.“

„Зар онда не би било боље да се с њим посаветујете?“

„Рекао сам, господине, уско научном уму. Међутим, као практичан светски човек, ви сте без премца. Надам се, господине, да нисам нехотице –“

„Само мало,“ рече Холмс. „Мислим, докторе Мортимере,

да бисте мудро учинили кад бисте ми љубазно, без даљег устручавања, просто рекли каква је тачно природа проблема у коме тражите да вам помогнем.“

Глава 2. ПРОКЛЕТСТВО БАСКЕРВИЛОВИХ. „У џепу имам један рукопис,“ рече доктор Џемс Мортимер.

„Приметио сам га кад сте ушли у собу,“ рече Холмс.

„То је стар рукопис.“

„Рани седамнаести век, сем ако није кривотворен.“

„Како то можете знати, господине?“

„Показали сте ми од њега пар палаца док сте говорили. Јадан би то стручњак био који не би могао дати датум документа с тачношћу од десетак година. Можда сте читали моју малу монографију на ту тему. Смештам га у 1730.“

„Тачна година је 1742.“ Доктор Мортимер извуче га из свог грудног џепа. „Овај породични папир предао ми је на старање сер Чарлс Баскервил, чија је ненадна и трагична смрт, пре нека три месеца, изазвала много узбуђења у Девонској грофовији. Могу рећи да сам му био лични пријатељ, као и лекар. Био је енергичан човек, господине, лукав, практичан, и немаштовит као ја што сам. А ипак је овај докуменат узимао веома озбиљно, па му је душа била спремна управо за онакав крај какав га, на крају, сустиже.

Холмс испружи руку за рукопис, па га поравна на своме колену. „Запазићете, Вотсоне, наизменично коришћење дугачког с и кратког. То је једно од неколико обележја која су ми помогла да утврдим годину.“

Погледах преко његовог рамена у жуту хартију и избледело писмо. У заглављу је писало: „Дворац Баскервил,“ а испод, великим, развученим цифрама: „1742.“

„Изгледа да је ово некаква изјава.“

„Да, то је изјава о извесној легенди која кола у породици Баскервил.“

„Међутим, чини ми се да има нешто савременије и практичније о чему ви желите да се са мном посаветујете?“

„Врло савремено. Врло практична, хитна ствар, која се мора решити у року од двадесет и четири сата. Међутим, рукопис је кратак, а битно је повезан с тим послом. С вашом дозволом, ја ћу вам га прочитати.“

Холмс се завали у столицу, састави врхове прстију и затвори очи, с изразом помирености са судбином. Доктор Мортимер окрете рукопис ка светлу, па прочита високим, напуклим гласом следећу старинску приповест:

„О пореклу огра Баскервилових било је много изјава, а како ја потичем у правој линији од Хуга Баскервила, и како сам ту причу чуо од својега оца, који је, такође, чуо од

свога, записао сам је у пуном уверењу да се догодила баш како је овде изнето. А хтео бих да вас уверим, синови моји, да она иста правда што кажњава грех може и да га милостиво опрости, и да ниједно проклетство није тако тешко да се молитвом и покајањем не може отклонити. Научите, онда, из ове приче не то да се плашите плодова прошлости, већ пре да будете смотрени убудуће, да се оне страсти нечисте, са којих је наша породица тако мучно трпела, опет не ослободе на нашу несрећу.

„Знајте, дакле, да је у време Велике Буне (чију историју веома озбиљно препоручујем вашој пажњи) ово добро Баскервил држао Хуго тог имена, а порећи се не може да беше човек врло диваљ, прост и безбожан. Ово би му, уистину, суседи можда и опростили, пошто свеци никад нису успевали у тим крајевима, но је у њ била нека обесна и свирепа природа, што његово име учини пословичним по целом Западу. Десило се да тај Хуго заволи (ако се, заиста, тако мрачна страст може назвати тако светлом речју) кћер малопоседника што држаше земљу близу имања Баскервил. Међутим, та би га млада девојка, пошто беше разборита и на добру гласу, увек избегавала, јер се плашила његова рђава имена. Догодило се да се, једног Михољдана, овај Хуго, с пет–шест својих беспослених и покварених садруга, прикрао на фарму и отео ту девојку,

пошто њен отац и браћа беху одсутни, што је он добро знао. Кад је доведоше у Дворац, девојка буде остављена у једној соби на спрату, док Хуго и његови пријатељи заседоше да пропијанче, што им беше сваконоћна навада. Елем, сирота цура на спрату као да је померила памећу од певања и дерања, и ужасних клетви, што су до ње оздо допирали, јер кажу да речи што их је Хуго Баскервил користио кад би био при вину беху такве да су могле дозвати проклетство на човека што их изговара. Најзад, под притиском страха, она учини оно што би могло обесхрабрити и најсмелијег или најокретнијег мушкарца, јер се, уз помоћ раслиња бршљана, које покриваше (и јоште покрива) јужни зид, спустила доле од испод стрехе, па се запутила кући преко пусте, а беше три лига измеђ Дворца и фарме њезина оца.

„Десило се да је, мало после, Хуго оставио своје госте да би храну и пиће однео – уз друге, горе, ствари, можебит – својој сужњевици, те тако нађе да је кавез празан а птица умакла. Онда, чини се, постаде ко неко ког је ђаво обузео, јер је јурнуо низ степенице у благоваоницу, скочио на велики сто, док су пехари и пладњеви летели пред њиме, и гласно повикао, пред целом дружином, да ће те исте ноћи и тело и душу уступити Силама Зла, само ако буде могао да сустигне ту девојчуру. А док су лумпачи стојали згранути

бесом тог човека, један, покваренији или, можебит, пјанији од осталих, викну да треба да огре на њу напујају. На шта Хуго истрча из куће, вичући својим коњушарима да му оседлају кобилу и пусте чопор из штенаре, па огрима даде девојчину мараму, те кретоше, из све снаге лајући, по месечини преко пусте.

„Елем, неко време лумпачи су стојали збланути, неспособни да схвате све што беше учињено у толикој журби. Међутим, убрзо им збуњени умови постадоши свесни природе дела које ће се вероватно извршити на пусти. Све сад беше у стрци, неки су тражили да им се донесу пиштољи, други да се коњи доведу, а неки још једну пљоску вина. Међутим, напослетку им се нешто разбора поврати у излуђене главе, па сви они, тринаест на броју, појахаше коње и кретоше у потеру. Месец јасно сјаше изнад њих, а они су брзо јахали поредо, избравши онај пут који је девојка морала избрати ако би да стигне својој кући.

„Беху прешли пар миља, кад прођоше крај једног од ноћних пастира на пусти, па му викнуше, е да би сазнали да ли виде хајку. А тај човек, како прича каже, беше тако излуђен од страха да је једва могао говорити, али најзад изусти да је збиља видео ту несрећну девојку, с огрима на њезину трагу. „А видех и више од тога,“ рече, „јер ме Хуго

Баскервил прође на својој црној кобили, а за њим је немо трчао такав огар паклени да Бог не дао да такав икад буде мени за петама. ‘Ту пијани властелини опсују пастира и одјашу даље. Међутим, ускоро им се коже охладише, јер се зачу галоп преко пусте, а црна кобила, попрскана белом пеном, прође поред њих, с уздом што се вукла и са празним седлом. Онда лумпачи кретоше да јашу ближе један другом, јер их велик страх обузе, но су и даље ишли преко пусте, мада би сваки, да беше сам, радо своје коњи окренуо главу. Тако јашући лагано, најзад наиђоше на огре. Ови су, мада познати са своје срчаности и пасмине, цвилели окупљени на улазу у дубоку удубину, или вододерину, како ми то зовемо, на пусти. Неки су се посрамљено одшуљавали, а други су, накострешени и укочених очију, гледали низ уску дољу пред њима.

„Дружина се уставила, људи трезнији, ко што можете и мислити, него кад су пошли. Већина њих не хтеде да иде даље, но тројица од њих, најхрабрији, или, можда, најпјанији, одјашаше напред низ вододерину. Елем, она се отварала на широк простор, на коме стајаху два од оних великих камена, што се јоште виде тамо, које поставише неки заборављени људи у давнини. Месец јасно сјаше на чистину, а ту у средишту лежаше несрећна девојка гдено беше пала, мртва од страха и од умора. Али није поглед на

њезино тело, ни на тело Хуга Баскервила што лежаше близу, било оно што подиже косу на главама ове тројице пустоловних пијанаца, већ то беше то што је, наднесен над Хугом, грло му кидајући, ту стојао гнусан створ, велик, црн звер, обличјем сличан огру, а ипак већи од било ког огра на ког икад паде око човечије. А док они гледаху, тај створ ишчупа грло Хуга Баскервила, на шта, како он окрете своје ужагрене очи и балаве чељусти на њих, та тројица крикнуше од страха и одјаше, да би живот спасили, и даље кричећи, преко пусте. Један је, прича се, умро те исте ноћи од онога шта је видео, а друга двојица беху само људи сломљени остатак свог живота.

„Таква је прича, синови моји, о појави огра, за којег се говори да отада породицу немилице прогања. Ово сам записао зато што је оно што се зна мање грозно од онога што се само натукњује и нагађа. А не може се порећи да су многи у породици умрли несрећно, на начин ненадан, крвав и тајанствен. Ипак можемо уточиште потражити у бескрајној доброти Провиђења, које не би заувек кажњавало невинне преко оног трећег или четвртог колена, ком се прети у Светоме Писму. Томе Провиђењу, синови моји, овим вас преоручујем и саветујем вас, опрезности ради, да се уздржите од прелажења пусте у оним мрачним часовима кад силе зла јачају.

„(Ово је од Хуга Баскервила његовим синовима Роџеру и Џону, с налогом да о томе ништа не кажу својој сестри Елизабети.)“

Кад доктор Мортимер заврши читање ове јединствене повести, он гурну своје наочаре горе на чело, па се забуљи преко у Шерлока Холмса. Потоњи зевну и баци опушак своје цигарете у ватру.

„Дакле?“ рече он.

„Не налазите ли да је ово занимљиво?“

„Сакупљачу бајки.“

Доктор Мортимер извуче савијене новине из џепа. „Е, господине Холмсе, даћемо вам нешто мало скорије. Ово је *Хроника Девонске Грофовије* од четрнаестог маја ове године. То је кратак приказ чињеница изашлих на видело приликом смрти сера Чарлса Баскервила, која се десила који дан пре тог датума.“

Мој пријатељ мало се нагну напред, а израз му постаде напет. Наш посетилац подеси опет своје наочаре и поче: „Недавна изненадна смрт сера Чарлса Баскервила, чије име се помињало као вероватног либералског кандидата за Средњи Девон на следећим изборима, обавило је сумором грофовију. Мада је сер Чарлс боравио у Дворцу Баскервил сразмерно кратко време, његова пријатна нарав и велика племенитост задобили су

наклоност и поштовање свију који дођоше у додир са њиме
У ово време нових богаташа, освежава кад се наиђе на
случај где је потомак старе грофовијске породице, која је
запала у злехуда времена, у стању да стекне богатство и да
га донесе са собом назад, да поврати опали сјај свог рода.
Сер Чарлс, како је добро знано, зарадио је велике своте
новца у јужноафричкој спекулацији. Мудрији од оних што
настављају док се точак не окрене против њих, он је своје
добитке уновчио и у Енглеску се с њима вратио. Тек је две
године откако је почео боравити у Дворцу Баскервил, а
јавно се прича колико су велики ти планови обнове и
побољшања, који су прекинути његовом смрћу. Пошто је
без деце, била је његова отворено изражена жеља да цео
крај, за његова живота, буде на добити са његове добре
среће, те ће многи имати личне разлоге да жале његов
преурањени крај. Његови племенити дарови месним и
грофовијским милосрдним установама често су помињани
на овим ступцима.